

RAT U KOREJI

SNABDEVANJE TRUPA UJEDINJENE KOMANDE U KOREJI

Služba snabdevanja snaga UN u ratu u Koreji prošla je kroz tri faze.

Prva faza je otpočela sa operativnom situacijom na bojištu, kada su američke snage iz sastava okupacionih snaga na Dalekom Istoku, u Japanu, uputile svoje prve kontingente za podršku napadnutih i većim delom razbijenih trupa Južne Koreje. To su bile akcije za usporavanje neprijateljskog nadiranja i njezgovog pokušaja da sprovede munjeviti rat. Pre izbijanja neprijateljstava pozadina uopšte nije bila pripremljena, ili tačnije rečeno — nije ni postojala u smislu snabdevanja. Za Amerikance koji u ratu u Koreji vode glavnu reč, taj rat je bio potpuno iznenađan. Snage su dovlačene na brzinu, a njihovo snabdevanje imalo je karakter improvizacija. Brojna stanja trupa nisu bila ustaljena, jer su stalno pridolazili novi kontingenti, a na snabdevanje su primljeni i ostaci južnokorejskih trupa. Južnokorejske luke bile su malobrojne i slabog kapaciteta za prijem onolikog broja brodova koliko su to potrebe zahtevale, a sem toga bile su i bez modernih uređaja za iskrčavanje i prostora za smeštaj istovarene robe. Prema tome, na južnom delu Korejskog Poluostrva nije se mogla stvoriti neka solidna osnovica u administrativnom smislu. Najzad, nestabilna situacija na bojištu nije opravdavala preterano gomilanje sredstava i onemogućavala je obrazovanje ma kakvih trupnih slagališta; ono što je jednoga dana predstavljalo pozadinu snaga UN sutradan je već bila pozadina neprijatelja. Dotur potreba do trupa bio je veoma težak i zahtevao je velike napore ljudstva i transportnih sredstava. Pozadina u saobraćajnom smislu nije bila pripremljena, a putna i železnička mreža južnog dela Koreje nerazvijena. Saobraćaj je uglavnom bio kamionski. Za dovlačenje hitnih potreba, kao i za evakuaciju, u ovoj fazi su mnogo upotrebljavani transportni avioni; svaki od njih prosečno je imao po 1.000 časova letenja.

Ova faza se završava sa mostobranom kod Pusana, gde je snabdevanje jako nagomilanih trupa s jedne strane bilo lakše, a s druge bilo opasnije — s obzirom na blizinu neprijatelja. Na sreću za Ujedinjenu komandu, nadmoć u vazduhu u to doba bila je potpuno na njenoj strani.

Drug u fazu predstavlja period ofanzivnih operacija snaga UN od iskrčavanja kod Inčona, pokret od mostobrana kod Pusana do reke Jalu i povlačenje na sadašnju liniju manje-više ustaljenog fronta. Paralelno sa poboljšanjem operativne situacije, poboljšavala se i situacija u pozadinskom smislu. Odmah je bila obrazovana Komanda snaga UN sa svima potrebnim elementima za komandovanje i snabdevanje. Zbog nedovoljnog broja luka u Koreji i nepovoljnih uslova za uskladištenje sredstava i potreba, Japan je postao glavna baza za snabdevanje snaga UN. Dok je turnus brodova od SAD do Japana trajao 120 dana, od Japana do Koreje trajao je samo 60. Međutim, postojao je i dalje problem dotura od Japana do Koreje, a zatim do trupa. Malobrojna pogodna korejska pristaništa sa slabim kapacitetom istovara i smeštaja, zahtevala su da dotur iz Japana bude postepen. Transportna služba od Japana do Koreje u to doba nije bila dostigla potrebnu visinu. Nije se tačno znalo kada će koji brod da stigne iz Japana, u koja pristaništa, šta tačno nosi i koliko. To je zadavalo velike teškoće radu u pristaništima, a imalo je odraza i na samo snabdevanje trupa. Hrana i municija, kao potrebe koje se stalno troše, dolazile su često u kritično stanje i morale su da budu prebacivane od Japana do Koreje transportnim avionima.

Da bi se skratili jako oduženi komunikacijski pravci snaga UN koje su se u to vreme nalazile u severnom delu Korejskog Poluostrva, za dotur potreba trupama korišćene su sve moguće luke i s jedne i s druge strane Poluostrva.

U ovoj fazi služba snabdevanja primila je na sebe i ishranu i smeštaj stanovništva koje je zbog operacija i pustošenja na ratištu ostalo bez domova, a izbeglice i bez ikakvih životnih sredstava. Pozadina je već bila organizovana i dobila svoj potpuni oblik. Slogališta su podignuta po celoj dubini pozadine. Putne i železničke mreže su znatno poboljšane. Postojeći aerodromi su prošireni, a izgrađeni su i novi. U ovoj fazi su za dotur potreba i evakuaciju ranjenika prvi put u istoriji ratova upotrebljeni helikopteri. Oni su se pokazali veoma korisni i definitivno su ušli u naoružanje savremenih vojski. Njihova primena u borbi omogućila je da se i potpuno izolovani delovi održe i istraju do dolaska pojačanja.

Treća faza je nastupila po stabilizaciji fronta i ona se karakteriše znatnim poboljšanjem službe snabdevanja koja se sastoji iz mnogih komponenata; one imaju svoj koren počev od materijalnih izvora i sredstava u SAD, pa sve do Komande pozadine američkih oružanih snaga na Dalekom Istoku (sa sedištem u Japanu) i Komande pozadine snaga Ujedinjene komande u Koreji.

Komanda pozadine američkih oružanih snaga za Daleki Istok, u Japanu, sada snabdeva snage Ujedinjene komande doturanjem sredstava i potreba po unapred utvrđenom planu koji obuhvata njihovo stalno pritanje u Koreju. Na osnovu tog plana i njegovog pomoćnog elaborata sa odgovarajućim grafikonima, tačno se zna koga će dana i u koje luke da stigne poimenično koji brod i sa kakvim materijalom. Na osnovu tih podataka, a u sporazumu sa predstavnicima vojske, mornarice i vazduhoplovstva i Komande pozadine, određuje se da li će se putujući brodovi uputiti u japanske luke ili će produžiti put do nekog korejskog pristaništa i koga.

Skladišta, radionice i Službe Komande pozadine američkih oružanih snaga za Daleki Istok, u Japanu, predstavljaju *administrativnu glavnu osnovicu* za snage Ujedinjene komande u Koreji. Na južnom delu Korejskog Poluostrva, u većim lukama, a naročito kod Pusana, stvorena su skladišta, radionice i razne službe što sve zajedno predstavlja *istaknuti — pomoćni — deo administrativne osnovice*. Odatle ka frontu, u pozadini snaga Ujedinjene komande nalaze se trupna slogališta pozadine 8 armije.

Posledica ovakvog uređenja pozadinske službe je što sada 50% svih dotura ide direktno iz SAD u Koreju, a to znatno ubrzava i pojedintjava transportovanje. Brodski prostor se iskorišćava do punog kapaciteta.

(*Military Review*, april 1953)

USLOVI POD KOJIMA DEJSTUJE VAZDUHOPLOVSTVO UJEDINJENE KOMANDE

Ovom prilikom će biti izložene glavne teškoće na koje je nailazilo vazduhoplovstvo snaga UN od svog stupanja u dejstvo u ratu u Koreji pa dosada. Te teškoće mogu biti svrstane u dve grupe: jednu koja predstavlja teškoće izvan uticaja Ujedinjene komande i drugu koja se odnosi na one teškoće koje su nastupile prenebrežavanjem ili usled raznih drugih propusta.

Napad u Koreji bio je iznenađan. Mnogi Amerikanci smatraju da su obaveštajna služba i spoljna politika bile dužne da ga predvide i na vreme osete. Ovo iznenađenje imalo je za posledicu da je neprijatelj u početku rata u Koreji imao inicijativu. No, pomorsko vazduhoplovstvo je ipak bilo u stanju da primi na sebe zadatak podrške trupa na zemlji, što je dozvoljavao i sam geografski stvar ratišta.

Korejsko ratište se karakteriše terenom koji je najteži za rad taktičkog vazduhoplovstva. Jedan deo predstavlja pravu džunglu, a drugi planine; inače, posmatrano u celini, zemljište je pretežno planinskog karaktera.

U teškoće koje se nisu mogle izbeći spadaju i geografsko-političke smetnje. Naime, za uspešno dejstvo strategijske avijacije notorna je stvar da ona treba neprijatelja prvenstveno da tuče po njegovim izvorima. To je i jedini način da se dođe do apsolutne nadmoćnosti u vazduhu. Međutim, u ratu u Koreji neprijateljski su se izvori, u geografskom pogledu, nalazili izvan granica ratišta — u Mandžuriji i u Sovjetskom Savezu, a politički nije bilo moguće da se oni bombarduju iz vazduha.

Među teškoće koje su se mogle izbjeći, pre svega spada raspored vazduhoplovstva. Njegov strategijski razvoj pred izbijanje sukoba u Koreji nije odgovarao situaciji. Ujedinjene nacije, po svome miroljubivom programu nisu nikad mogle biti agresor, pa prema tome ni očekivati da će u sukobu moći imati inicijativu. Raspored vazduhoplovstva snaga UN zavisio je od geografskih uslova i postojećih aerodroma. Međutim, baš u vazduhoplovnom smislu inicijativa je vrlo važna, pošto prvih nekoliko dana sukoba mogu biti odlučujućeg karaktera za vazduhoplovstvo. Samim tim ističe se i osobita važnost početnog rasporeda vazduhoplovnih snaga. Pogrešan raspored mogu jedino da spasu dobre veze i avioni sa velikim radijusom dejstva. U današnje vreme ova korekcija je otežana time što se avioni sa klipnim motorima sve više zamenjuju onima sa pogonom na mlaz čiji je akcioni radijus znatno manji.

U pogledu dejstva avijacije u Koreji Ujedinjena komanda je imala pristupa i sa mora i sa kopna. Sa kopna je bila ograničena na japanska ostrva Honšu i Kijušu, na aerodrome u samoj Koreji i na Filipinima. Na taj način su vazduhoplovne snage UN bile rasturene na velikom prostoru, sem onog malog dela na aerodromima u Koreji, kod Seula.

Vazduhoplovne snage SAD u Japanu sastojale su se većinom od lovačkih aparata, dakle, bile su defanzivnog karaktera. Te lovačke eskadrole u periodu od 1945 do 1950 godine nisu se vežbale u podršci kopnenih snaga, te su stoga bile potpuno nepripremljene bačene u borbu u Koreji. Kada su američke okupacione snage napustile Južnu Koreju, ostavile su za sobom aerodrome i nešto avijacije. No, i ti aerodromi i avioni bili su još prvih dana sukoba uništeni od strane snaga Severne Koreje. Po ulazu snaga SAD u Koreju, u cilju njene odbrane od agresora, bila je na brzu ruku obrazovana Komanda taktičkog vazduhoplovstva. Njen komandant se nalazio pored komandanta kopnenih trupa, a jedinice u sastavu tog taktičkog vazduhoplovstva bile su rasturene po pomenutim ostrvima. Veze su bile slabe, tako da je komandant čitava 24 časa bio bez veze sa svojim jedinicama. Prema tome, i rad je morao biti slab.

Vrhovni komandant Ujedinjene komande nalazio se u Tokiju. Komandant strategijskog vazduhoplovstva nalazio se pored vrhovnog komandanta, te je tu lična veza bila obezbeđena. Ali, komandant taktičkog vazduhoplovstva nije bio uz vrhovnog komandanta. Sem toga, trebalo je objediniti i dejstvo pomorskog sa kopnenim vazduhoplovstvom. Obrazovanjem Štaba američke 8. armije, u čiju su nadležnost spadale akcije na kopnu u Koreji, bilo je rešeno i pitanje mesta komandanta taktičkog vazduhoplovstva, tj. on je imao da se nalazi pored komandanta 8. armije — u Koreji. Određivanje nadležnosti između pomorskog i kopnenog vazduhoplovstva rešeno je geografskom podelom time što je Korejsko Poluostrvo od fronta do reke Jalu podeljeno sa severa na jug na dve polovine i zapadna dela kopnenom vazduhoplovstvu, a istočna pomorskom.

Konfiguracija terena. — Zemljište Koreje je jako ispresecano i jednolično. Ono nema pravih planinskih lanaca ili sistema, već je ceo teren nekako razbacan i ima skoro iste oblike, tako da je na njemu orijentacija vrlo teška. Većih mesta ima malo, dok ostala predstavljaju sela jednoličnog tipa. Jedinu pozudani terenski reper je sama linija fronta. Sve ovo je zahtevalo navigaciju pomoću radara, a samim tim i postavljanje čitavog sistema radarskih stanica i ostalih uređaja za radio-radarsku navigaciju. Međutim, kako se u vazduhu obično nalazi veliki broj aviona, to je često taj sistem nedovoljan i avijatičar se mora služiti primitivnijim sredstvima kao što su, naprimer, netačne karte.

Severokorejsko vazduhoplovstvo je dejstvovalo samo oko tri nedelje po izbijanju sukoba. Planirajući rat, Severokorejci nisu ni predviđali neku podršku od strane svoje avijacije. Ona je bila slaba, čak i slabija no što bi trebalo da bude prema stvarnom broju aviona. Posle rečenog perioda, Severokorejci su ostali bez avijacije. Njihove kolone, u nastupanju, bile su strašno tučene od strane vazduhoplovstva Ujedinjene komande, mada ono tada još nije ni bilo dovoljno organizovano. Gubici i efekat bili su veoma veliki, a možda bi bili i katastrofalni da se docnije nije umešala Kina.

Zaklanjanje i maskiranje severokorejskih snaga došli su kao prirodna posledica pretrpljenih ogromnih gubitaka. Oni su usavršeni do te mere da predstavljaju ozbiljnu teškoću za dejstvo avijacije. Utiru se čak i tragovi vozila. Trupe i vozila se preko dana skrivaju po selima. U jednom selu obično nalaze zaklon

2 — 3 bataljona. Da bi se neprijatelj isterao iz naseljenih mesta, pristupa se njihovom rušenju što je, između ostalog, i dovelo do tako strahovitih šteta i razaranja u Koreji.

Umesto porušenih mostova prave se teško uočljivi podvodni mostovi u vidu rampe. Ceo taj sistem maskiranja, kamuflaže i obmane je veoma poučan i pružice dragocena iskustva.

Vazдушna podrška trupa na zemlji sastoji se u tučenju sitnih i, usled maskiranja i kamuflaže, teško uočljivih ciljeva. Zbog toga postoji naročiti sistem upravljanja ovim dejstvom, bilo osmatračima sa zemlje, bilo izviđačkim avionima vojske zvanim »komarac« (Mosquito). Kada se avion za podršku digne sa svoje baze u vazduh i krene na izvršenje određenog zadatka, leti prema frontu i u njegovoj blizini traži upravljača na određenoj talasnoj dužini. Ako to ne vrši osmatračka stanica, onda mu izviđački avion »komarac« pokazuje cilj, s tim što ne pokazuje samo prostoriju već i tačno mesto, gađajući ga obično svetlećim mecima. Postoji još jedan sistem podrške od strane lovaca — bombardera, tzv. *taksi sistem*, koji se sastoji u tome što se u vazduhu stalno nalazi izvestan broj ovakvih aviona koje zatim »komarci« upućuju na ciljeve.

Strategisko bombardovanje nailazi na teškoće zbog vrlo veštog maskiranja ciljeva i brze opravke porušenih mostova. U Koreji ima veliki broj mostova, ali su oni takvog tipa da se teško mogu pogoditi iz vazduha. Ukoliko se koji most i poruši, čitava vojska *kulija* radi na njegovoj opravi i on je gotov za 48 časova.

Vazdušni transport se pokazao vrlo značajan. On zahteva veliki broj aviona sa malom brzinom — za manja otstojanja i manji broj aviona sa velikom brzinom — za veća otstojanja. Avioni za manja otstojanja treba da budu sposobni da se dignu i spuste na što manjem prostoru i da raspolažu brzinom koja je dovoljna ako prelazi 150 km/čas; no, oni moraju imati specijalne osobine. Ti se avioni moraju dizati i spuštati skoro uvek pod neprijateljskom vatrom. Ako bi bili onesposobljeni za dejstvo makar i dva časa, zbog blizine fronta bi se izložili opasnosti da u slučaju otpuštanja padnu u ruke neprijatelja.

Izgradnja poletno-sletnih staza, zbog pretežno močvarnog zemljišta u Koreji, pretstavlja velike teškoće. Inžinjerci Ujedinjene komande su se izvežbali i stvorili specijalan tip staze koji zahteva relativno malo radnih časova za izgradnju.

Treba reći još nekoliko reči o problemu borbe aviona Ujedinjene komande sa protivničkim lovcem *MIG-15*. Ovaj avion sovjetskog tipa nalazi se u prvom planu savremene tehnike. Prvi put je uveden u borbu 19 decembra 1950 — pojedinačno i neefikasno. Docije se pojavljivao u većem broju i imao je vrlo efikasno dejstvo. S obzirom da je avion veoma skup i da se zbog ograničenog broja žrtvuje i ne isplaćuje, profesionalni avijatičari se pitaju zašto je uopšte uveden u sukob pod takvim uslovima. Jedinna moguća pretpostavka je da se nameravalo isprobavanje taktičkih osobina ovog aviona na Korejskom ratu.

Po svim osobinama aviona *MIG-15*, a naročito po naoružanju, on se ne sme potcjenjivati. Leti sa pilotima koji se preko radija sporazumevaju kineskim jezikom, no ne treba zaboraviti da sporazumevanje zahteva upotrebu od svega 200 reči koje mogu naučiti i oni koji nisu Kinezi. Lovci Ujedinjene komande lete iz okoline 38 uporednika, 250 km na sever i održavaju nadmoćnost u vazduhu štiteći bombardere u njihovim akcijama. To je oblast tzv. *vazdušne nadmoćnosti*.

Neprijateljski lovci imaju velike prednosti. Oni uzleću sa baza u Mandžuriji, u vreme i formacijama koje im konveniraju, na očigled avijacije Ujedinjene komande. Pošto izvrše potrebna grupisanja u vazduhu, uzimaju visinu do 12.000 m i pogodan pravac koji im ostavlja sunce za leđima i tek tada preleću reku Jalu. Za to vreme su avioni snaga Ujedinjene komande već znatno istrošili svoje pogonsko gorivo i izgubili u vremenu. Borbe počinju tek tada, tj. pod veoma teškim uslovima za avione Ujedinjene komande.

MIG-15 je ozbiljan protivnik u svakom pogledu. Naoružanje mu je vrlo moćno, mada izgleda da nije pogodno za borbu protiv mlaznih aviona. Taj avion zasada još uvek ima defanzivnu ulogu, tj. borbu protiv napada aviona snaga UN, dok se nije pojavio u takvom broju i akcijama koje bi mogle imati ofanzivan karakter.

(*Military Review*, april 1953)